

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Johannis Strauchi[i] Jcti Amoenitatum Juris Canonici Semestria duo

Johannis Strauchi[i] Jcti Amoenitatum Juris Canonici Semestre alterum -
Cum Indicibus

Strauch, Johann

Jenae, 1674

Ecloga X.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10241

Rubrica in
primâ com-
pilatione
aliter ha-
bet.

Advocati,
& patroni
causarum
differunt.

Capitulum primum est ex concilio Lateranensi, sub Alexan-
dro tertio, capite XII. In primâ compilatione non ita concipitur
hic titulus: Sed *de officio advocatorum*: In reliquis penitus o-
mittitur. In quintâ habetur: Sed ponitur capitulum, quod
Gregorius sub titulo suæ collectionis superiori, de officio Judi-
cis, collocavit. Prohibentur autem clerici in subdiaconatu, &
supra, coram seculari Judice advocare. Ita loquitur capitulum,
id est, postulare. Non enim omnes Advocati causas agunt; Alii
enim lites dirimunt, ut assessores, Advocati dicti, quia in consi-
lium advocantur *l. ult. C. de Advoc. div. judic.* Alii qui adsunt
alteri in causâ, officii gratiâ. Et appellatur Advocatus, usu Ro-
manorum, etsi nihil dicat, vel agat, sed tantum paratus sit defen-
dere: Patronus propriè qui agit causam, non accusantis, sed ac-
cusati. Cicero pro Cluentio: *Quis unquam non modo in patroni
sed in landatoris, aut Advocati loco videri.* Et Asconius Pedia-
nus: *Qui defendit alterum in judicio, aut patronus dicitur, si ora-
tor est, aut Advocatus, si jus suggerit, aut presentiam suam commo-
dat amico.* Sed hodie promiscuè sumuntur, patroni, advocati,
causidici, oratores, Rhetores, Scholastici, togati. Advocato-
rum nomine veniunt locorum quoque sacrorum defensores *Exdi-
xoi*, ut in primitivâ Ecclesiâ, qui per uniuscujusque civitatis inco-
las eligebantur, ut notat Balsamo *ad can. 78. concilii Carthagi-
nensis.* Vicedomini, custodes, Guardiani, Castaldi.

ECLOGA X.

CAP. I.

Ad Tit. XXXVIII. de Procuratoribus.

CAPIT. I.

S U M M A R I A.

1. Capit. I. inscriptio.

4. Ecclesia de Bubet.

2. Capit. II.

3. Salisberiensis Episcopus, non Sabinensis.

5. Ad capit. VI.

In-

Inscriptio est: *Maximo Salonenſi Episcopo*: Sed in regeſto, *Salonenſi*, habetur. Quod omnino ſequendum. Capit. 1.

In cap. 2. habetur ejuſdem Alexandri III. decretaliſ. *A. Cap. 2.*
 Clericus contenderat cum Episcopo *Sabin.* Ita Raymundus.
 Sed perperam. Collectio II. rectè, *Saluſberienſi.* Reſcribitur in *Saluſberien-*
 Angliam, ubi nihil juris *Sabinis*, aut *Sabinianis*. Niſi quis ma- *ſis Episco-*
 lit, *Sabrinenſem*, ad *Sabrinam* fluvium. Sed lectionem compi- *pus, non Sa-*
 lationis antiquæ præfero. *Lis*, inquam, erat, at quâ de re? *binenſis.*
 per *Eccleſia de Bubet.* Alii, de *Bribec*, alii de *Bibet.* *Bubetford* *Eccleſia de*
 meminit *Malmesburienſis lib. 3. p. m. 276.* Quærant locum, quibus *Bubet.*
 ocium & libri in promptu ſunt. Hanc litem terminandam dele-
 gaverat *Alexander Vigornienſi Episcopo.* Clericus ægrotare in-
 cipiens comparere ad condictum diem non poterat, miſit Presby-
 terum & Diaconum ſuum, ad excuſandum abſentiam. At Com-
 miſſarius Pontificis, Episcopus *Vigornienſis* abſentem in expen-
 ſas condemnauerat. Pontifex ſententiam reſcindit, & *A. Cle-*
 ricum abſolvit.

Capitulum VI. Eſt *Clementis III.* Quod ita orditur in com- *Ad cap. VII.*
 pilatione ſecundâ. *Ex inſinuatione dilecti filii I. Archidiaconi Sang-*
accepimus, quod cum inter ipſum & magiſtrum W. de Sang. ſuper
quâdam præbendâ Lexou. Eccleſia, quæ de Pomeria dicitur. Lexo-
uorum ciuitas, Liſieux, urbs eſt Episcopalis in Normanniâ ſub
Metropolitano Rotomagentiſi.

CAP. II.

Ad cap. VII. de Procurator.

S U M M A R I A.

1. Permittitur Scholaribus Pari-
ſienſibus per procuratorem a-
gere.	3. Formula <i>Marcolſi</i> procurato-
ria.
2. Ratio dubitandi.	4. Admallare quid?
	5. Mallus.
	6. Lui quid ſit.

Permittitur
Scholaribus
Parif. per
procurato-
rem agere.
Ratio dubi-
tandi.
Formula
Marcolfi
procurato-
ria.

Innoentius III. Scholaribus Parisiensibus permittit per procura-
torem agere & respondere. Sed quid opus permiffu? Cum
Pontifex ipfe afferat, id jure communi licere. Ratio deciden-
di, quod olim non liceret in Galliâ agere per procuratorem
fine diplomate Principis. Ut vetuftiffimo jure Romano cave-
batur, ne alieno nomine ageretur, nifi certis cafibus. *princ.*
Inst. de his per quas agere poff. Apud Francos idem obtiniffe
docet formula Marculfi hac de re: *Fidelis DEO propitio ILLE,*
ad noſtram veniens præſentiam ſuggeſſit nobis, eo quod propter ſim-
plicitatem ſuam cauſas ſuas minimè poſſit proſequi, vel admallare,
clementie regni noſtri petiit, ut illuſtris vir ILLE omnes cauſas ipſius
& vice ipſius, tam in pago, quam in palatio noſtro admallandum
proſequendumq; recipere deberet, quod in præſenti per fiſtucam eas
eidem viſus eſt commendaffe. Propterea jubemus, ut dum taliter
utriuſq; decrevit voluntas, memoratus ille vir omnes cauſas lui, ubi-
cunq; proſequi, vel admallare deberet, ut unicuiq; pro ipſo, vel ho-
minibus ſuis, reputatis conditionibus & directum faciat, & ab aliis
ſimiliter in veritate recipiat. Sic tamen quamdiu decrevit eorum
voluntas.

Admallare
quod.

Mallus.

Lui, quid
ſit.

Idque diu apud hos obtiniffe teſtatur Johannes Faber
ad §. *Univerſitatis. Inſt. de rer. diviſ.* Eâdem ratione & Ec-
cleſiarum advocati ſeu defenſores à Principe petebantur.
Capitulares 31. lib. 5. & lib. 7. cap. 308. In ſuperiori formula
occurrit verbum, *Admallare*, barbarum, à mallo, ſeu placito, in
quo judicia fiebant, coram Comite. *Capitulares lib. 3. c. 28. 51.*
57. & lib. 4. c. 28. ibi: Ubi antiquitus conſuetudo fuit de libertate
ſacramenta ad rhamire vel jurare, ibi mallum habeatur, & ibi ſacra-
menta jurentur. Mallus tum neq; in Eccleſia, neq; in atrio ejus ha-
beatur. Minora verò placita Comes ſive intra ſuam poteſtatem
vel ubi impetrare potuit, habeat. Volumus itaq; ut domus à Comite
in loco, ubi Mallum tenere debet, conſtituatur, ut propter calorem ſo-
lis & pluviâ publicâ utilitas non remaneat. Sed quid ſibi vult
Lui? Eſt Gallicum relativum, pro, Illius, quod frequens apud
Marculfum. Vide Bignonium. Hinc Bonifacius octavus in-
terceſſit ad Principes, & Dominos ſeculares, ut Abbatiffis & Mo-
nia

nialibus per procuratores & *attornatos* suos in eorum tribunali-
bus agere liceret. *cap. periculoso. §. porro. de Stat. regul. in 6.* Sed
cur Universitas Parisiensis hanc licentiam à Pontifice, quàm Re-
ge, potius petebat? Excusat id Alteserra, sed non persuadet.

CAP. III.

Ad capit. VIII. de Procuratoribus.

S U M M A R I A.

1. Honorius III. Egitanensi.	4. Capitulum IX.
2. Edigita, Idigita.	5. Mutina.
3. Textus integratio.	6. Capitulum X.

Honorius III. rescribit Egitanensi Episcopo. Critici Gre- *Honorius*
goriani variam, non veram hic observant lectionem, III. *Egita-*
nensi. Egitanensi. Edigita, Idigita, Igadita, urbs Episcopalis,
sub Metropolitana Bracarensi, quæ sedes inde Guardiam in *Edigita,*
finibus Lusitaniæ, patriam Regis Wambæ, translata est. Textus *Idigita.*
ita ab initio habet in compilatione V. *Auditis & intellectis, quæ Textus in-*
fratris Johannis Colobriensis, & Bartholomæi Egitanen. Canonico-
rum. Dubitat Innoc. Cironius, utrum Colobria hæc sit Montanges,
an Conimbria, cum Episcopatus Hispaniæ sæpe immutati fuerint.

In cap. IX. rescribitur M. & R. Canonicis Mutinensibus. *Capitulum*
tina urbs Episcopalis sub Archiepiscopo Bononiensi, Ducatus ti- *IX.*
tulo nobilis *Ducato di Modena, seu Il Modenese.* Memoratur *Mutina.*
hoc capitulo, quod Mutinensis iste Episcopus, qui erat Wilhel-
mus, in Livoniam profectus fuerit, jussu Honorii ad confirmandos
Neophytos Livonos, quos Waldemar Rex Danorum anno 1218.
ad fidem converti fecerat.

In cap. X. Mulier Nobilis D. de Massa, Lucanæ diœceseos *Capitulum*
contraxit filii sui nomine cum Ubaldò cive Pisano, nomine filia *X.*
hujus Ubaldi. Sed cum nobilis illa D. forsitan nollet perficere
promissum, Ubaldus eam detinuit. Pontifex mandat, ut liberam
eam dimittat.

CAP. IV.

Ad capit. I. De his, quæ vi metusve causâ
fiunt.

N

S U M

S U M M A R I A.

1. Auctor Decretalis Alexander.	7. Sigla P. quem notet.
2. Osca, Aragonia.	8. Calaguris urbs.
3. Osca Tarraconensis, Huescar.	9. Quintiliani patria.
4. Monasterium Colobres.	10. Patria Prudentii.
5. Turiaso.	11. Unio Episcopatus.
6. Tarazona.	

Auctor Decretalis Alexander. Osca, Aragonia. Osca Tarraconensis, Huescar.

Est Alexandri III. ad Oscansem Episcopum & Priorem S. Mariae Caesar Augustanum. Osca, hodie Huesca, in regno Aragoniae, qua parte olim Ilergetes Vescitanis, sive Autetanis confines erant. Est Academia & sede Episcopali nec non Martyris celeberrimi, Laurentii, Ecclesiae Romanae Archiepitae natalibus illustris. Est & altera Osca oppidum Hispaniae Tarraconensis, in regno Granatae & confinio Marciae, Huescar seu Guescar. Ecclesia S. Mariae Caesaraugustana, cujus Prior in hoc capitulo nominatur, fertur à Jacobo Apostolo erecta, creato ibi S. Athanasio primo ejus Episcopo & Virgini Deiparae dicato. In compilatione prima est: *Quod, cum quidam vir nobilis, prudens, ac potens. A.* in concilio integrum nomen est. *Atornella*, ut & in libro Tarraconensi, nomine *M. mulierem de Orcia, quondam uxorem &c.* Post verba: *Occidere voluerunt*, sequitur, *eadem ad pedes cognati cecidit, & ut sibi vitam servaret lacrimosa supplicatione rogavit. Cognatus vero misericordiam & pietate ductus, ei sub tali conditione pepercit, quod in monasterio de Colobres &c.* Nomen hujus monasterii varie scribitur, Ant. Augustinus *Talabres* scribendum putat. Paulo post ubi fit mentio duorum Episcoporum, in alterius quoque nomine mire variatur. *Triscaconensis, Tersonensis, Tyrasonensis, Turiasonensis.* Quod posterius genuinum est. Turiaso, Tarazona, vel Taragona urbs est Aragoniae, prope montem Caunum, Episcopalis, sub Archiepiscopo Caesaraugustano, apud fines Castellae veteris & Navarrae. Post verba: *De monasterio exiens*, compilatio prima sic pergit: *De monasterio exiit, & cuidam nobili P. videlicet de Camberis nupsit. Sorores autem cum exclamarent, & Episcopo Calaguritano conquestae fuissent. P. illum, Petrum Semeni de Cambero nuncupat liber Barci-*

nonensis. Calagatis, Calagurris urbs est Episcopalis, sub Ar- quem no-
chiepiscopo Burgensi, ex decreto Gregorii XIII. cum ante sub Tar- tet.
raconensi esset, in finibus Vasconum patria Fabii Quintiliani & Calagario
Prudentii Poëtæ. Sed de loco natali hujus variatur. Calagur- urbs.
rim nominant Ant. Nebricensis & Johannes Mariana lib. 4. c. 17. Quintiliani
Alii Cæsaraugustam, quod Aldo in vitâ Prudentii placet. Ab u patria.
troq; discedit Mantuanus in notis ad hunc Marianæ locum, & Sa- Patria Pru-
liæ in Salanis populis ortum fuisse, qui ad Oceanum Cantabricum dentii.
siti erant. Qua de re disputat prolixè Franciscus Bivarius ad Fla- Unio Epi-
vii Lucii Dextri chronicon. p. 385. Porrò Episcopatus Calciatensis scopatus.
huic unitus fuit anno 1236.

CAP. V.

Ad capit. II. de his quæ vi &c.

SUMMARI A.

1. Emendatio Principii.	4. Nidrosia.
2. Eadmundus episcopus.	5. Capit. VI. species.
3. Capit. V.	6. Burgensis, quid vocis?

Rectè notant Gregoriani in principio capituli legendum: *Emendatio*
Abbas S. Eadmundi. Et ita compilatio. I. Eadmundus *Principii.*
hic episcopus Lindisfarnensis fuit, de cujus electione *Eadmundus*
fortuitâ vide Malmesburiensem lib. 3. pag. m. 276. *episcopus.*

Capitulo V. Vidronensem Archiepiscopum ignoro, Nidro- *Capit. V.*
fiensem cum Gregorianis substituo. Nidrosia, Drontheim/ Nor- *Nidrosia.*
vagiæ caput, regiâ sede & Archiepiscopatu clara Latina denomi-
natio est à Nidero fluvio, ad cujus ostium jacet. Anno 1658. Suecis
cessit pæce Roschildensi: At Daniæ Regi in pace ad Olivam reddita.

Capituli VI. Hæc est species: In insulis, ad oram Narbonen- *Capit. VI.*
sem, vulgò *Les Isles d' Hieres*, olim fuere Cisterciensis familiæ Mo- *species.*
nachi, quibus à Saracenis abductis Canonici Regulares locum va-
cuum occuparunt & XXX. annis possederunt, jurejurando inter-
posito, de regulâ Cisterciensis ordinis observandâ, atque Ecclesiâ
suâ ad illum ordinem transferendâ idque presentibus fratribus
Cisterciensibus. Postea postularunt à Pontifice in integrum re-
stitui, ut dolo & metu inducti. Burgenses, quæ vox occurrit hoc *Burgensis,*
ca- *quid vocis?*

capitulo, cives sunt, incolæ urbis vel oppidi, in Burgum aliquem adscripti, Ordericus Vitalis lib. 3. *Ante domum cujusdam Burgenfis.* Guilielmus de Nangis: *Mandavit Comes Atrebatî omnes dominas & domicellas ejus patriæ, ut cum uxoribus Burgenfium ejus civitatis choreas ducerent.* Quandoque à civibus distinguuntur, ut notat Sirmondus *ad Alexandri III. Epistolâ* & opponuntur Comitatus, ut observat Freherus. *Burgus* πύργος, turris. Ex hisce limitaneis arcibus, castrisque temporis tractu urbes factæ fuerunt, hinc nostrum *Burger* pro civitate.

CAP. VI.

Ad capit. I. III. & IV. de in integr. restit.

SUMMARI A.

1. <i>Alphanensis, Alphanus, Allifanus, an Albanus.</i>	5. <i>Pro Floren. rescribatur Roffensi.</i>
2. <i>Allipha, Alliphium.</i>	6. <i>Evesham monasterium.</i>
3. <i>Albania.</i>	7. <i>Capit. IV.</i>
4. <i>Capit. III.</i>	

Alphanensis, Alphanus, Allifanus, an Albanus.

Allipha, Alliphium. Albania.

Capit. III. Pro Floren. rescribatur Roffensi.

Alexander III. rescribit *Alphanensi* Episcopo. Collectio I. *Alphano.* Ant. Augustinus putat rescribendum, *Allifano.* Est Allipha, Alliphium Samnitum civitas Plinio & Ptolemæo, *ἀλλίφια* Straboni, inter Venafrum & Beneventum. Refertur inter colonias Romanas à Frontino. Capitulum istud denuo ponitur in primâ compilatione *lib. 3.* sub titulo *de reb. Eccl. alien.* Et quia ibi subjicitur decretali Alexandri ad Episcopum Wigorniensem, suspicabar legendum, *Albanienfi.* Albania provincia Scotiæ dicitur. Facit, quod Alexandri nostri rescripta pleraque ad Episcopos Britanniæ dirigantur. Sed nihil muto.

In cap. III. rescribit Papa Innocentius III. *Heliensi* & nescio cui Floren. Episcopis Anglicanis. Ex MStis restituatur *Roffensi.* De *Heliensi* dixi semestri primo, *eclogâ III. c. 8.* *Roffensis* est suffraganeus Archiepiscopi Cantuariensis. Confirmatur hæc nostra emendatio ex inscriptione *cap. 15. x. de præscripti.* ubi eadem species facti, quæ hîc, proponitur: Nempe causa vertebatur inter Episcopum Wigorniensem & Abbatem Eveshamensem seu de E-

vesham, ita enim legendum, non *Evescam*, *Evesan*, *Eveleham*, ut legit tertia compilatio hic, aut ut in *tit. de præscript. Vasham*, de quibusdam Ecclesiis vallis & villæ Eveshami, quas diocæseos jure Episcopus, ad se pertinere dicebat. Monasterium Evesham *Evesham* ab Egvvino Wigornienſi Episcopo tertio, ope Kenredi, Regis *monasteriū.* Merciorum fuit exstructum circa annum Domini DCC. Vide *Malmesburiensem lib. 4.* Abbas contendebat eas exemptas esse à diocæsi & ditione Episcopi, privilegio Regum Angliæ, *Roë & Offa.* Ita Raymundus. Collectio III. *Konrado & Offa.* Gregoriani *Rendo*: Cujacius, *Henrico.* Lege: *Kenredo & Offa*, ut habetur in collectione III. *cap. V. de præscript.* Exemptas, inquam, ex privilegio Regum, quos dixi, & Papæ Constantini. Ita collectio tertia sub titulo, de præscriptionibus: At hoc tit. sigla C. sola ponitur. Raymundus: Cœlestini, quod ratio temporis non admittit. Retinendus Constantinus. Idem etiam Abbas opponebat Episcopo præscriptionem XL. annorum. Episcopus ad elidendam præscriptionem contendebat Ecclesiam Wigornienſem tanto tempore vacasse, ut eo tempore subducto præscriptio non possit compleri. Quod cum probare non posset, Abbas autem omisisset allegare & probare, vallem de Evesham libertate donatam fuisse à Kenredo Rege & Constantino Pontifice, ideo Innocentius III. utramque partem restituit in integrum.

Capituli IV. inscriptio in tertiâ compilatione sic habet: *Capit. IV.*
Priori S. Mariæ ad Carceres, & L. Canonico S. Mariæ de Mandriâ.
 Textus ita: *Ex literis dilecti filii Abbatis de Calavea, didicimus, quod cum dilectus filius de Ramusan & Grimol. Archipresbyteri inter l. virum & l. mulierem.* Nimirum sententia divortii prolata fuerat ab Archipresbyteris de Ramusan & de Grimol. Mulier appellat ad sedem apostolicam, appellationis causam Pontifex mandat Abbati & Archipresbytero Paduano. Abbas, cui Archipresbyter vices suas delegaverat, confirmat sententiam divortii, dum pars mulieris in termino non comparuerat. Post sententiâ, elapsis octo diebus, venit pater mulieris, & jurejurando affirmavit, se falsis persuasum fuisse literis, nomine judicis præsentatis, in quibus terminus octo diebus serius, quam reverâ statutus erat, prolatus

fuiſſet. Pontifex in favorem matrimonii, de benignitate cano-
nicâ ad audientiam mulierem reſtituit.

CAP. VII.

Ad capitulum IV. de in integr. reſt.

S U M M A R I A.

1. <i>Oſcenſis Eccleſia.</i>	4. <i>Ilerda, Lerida.</i>
2. <i>Sertoriana Academia.</i>	5. <i>Hypothefis capituli.</i>
3. <i>Sertorii ſepulcrum.</i>	

*Oſcenſis Ec-
cleſia.*

R Eſcribitur Epifcopo & Capitulo Oſcenſi, in cauſâ verten-
te inter Eccleſiam Oſcenſem & Ilerdenſem. De illâ, nî
fallor, dixi ſupra, quod urbis ſit Epifcopalis, olim ſub Ar-
chiepiſcopo Tarraconenſi, nunc verò ſub Cæſar-Auguſta-
no, in regno Arragonio, quâ parte olim Ilergetes Veſcetanis, ſive
Autetanis confines erant, quod fuit etiam cauſa, ut Oſca quibus-
dam in Veſcetanis, vel Autetanis, nonnullis verò in Ilergetibus, ut
Ptolomæo, fuiſſe videatur. Hodiè Hueſca appellatur, Acade-
miâ illuſtris, ſedeque Epifcopali. Academiam jam olim à Ser-
torio inſtitutam ſunt, qui tradunt, ibidem à conjuratis interfecto
& Liboræ ſepultæ. Ilerda, hodiè Lerida, urbs Hiſpaniæ Terra-
conenſis, in Cataloniâ, Epifcopalis ſub Archiepiſcopo Tarracon-
enſi. Inde Ilergetes populi, oppida ejus Ilerda, Oſca, Burtina,
Bergidum, Berguſia, Celfa. Lis, inquam, erat inter hæc Ec-
cleſias de quibusdam Eccleſiis, coram Eugenio III. Pontifice, qui
ſecundum Eccleſiam Oſcenſem ſententiam dedit. Inde ſedente
Anaſtaſio IV. Cœleſtinus Legatus ſedis Apoſtolicæ de cauſâ ite-
rum cognovit, neque eam terminavit, & ab Alexandro III. man-
datum accepit, ut denuo cognosceret. Alexandro mortuo Cœle-
ſtinus pontifex factus G. S. Angeli Diacono Cardinali, tum Le-
gato ſedis apoſtolicæ in Hiſpaniâ eandem cauſam commiſit. De-
nique tempore Innocentii III. Alanus Canonicus Ilerdenſis poſtu-
lavit à Pontifice ſententiam Eugenii III. reformari, & Eccleſiam
Ilerdenſem in integrum reſtitui. Tandem Pontifex Capitulo
Oſcenſi unicum terminum premtorium ad diem B. Luciæ as-
ſignavit.

*Sertoriana
Academia.
Et Sertorii
ſepulcrum.
Ilerda, Le-
rida.
Hypothefis
capituli.*

CAP.

C A P. VIII.

Ad cap. V. de in integr. rest.

S U M M A R I A.

1. Burgi, urbs Archiepiscopalis. 4. Ejus suffraganei.
 2. A jure Metropolitano exempta. 5. Oviedense monasterium.
 3. A Gregorio XIII. Archiepiscopalis facta. 6. Inscriptio capituli.

Sulscitatâ super diversis articulis inter Burgensem Episcopum & Ovienſe monasterium super libertate & statu monasterii, sententia definitiva lata fuit à summo Pontifice. Contra sententiam petita restitutio in integrum propter omissam exceptionem præscriptionis. Burgi, hodiè Burgos, urbs Archiepiscopalis Hispaniæ, caput regni Castellæ veteris. Eò, anno 1075. ab Alphonso VI. Rege Hispaniarum Ecclesia Auscensis translata est, Urbano II. Pontifice confirmante, qui eam ab omni jure metropolitano exempt, cum antea Tarraconensi Archiepiscopo subdita fuisset, Romanæque sedi immediatè subjecit. Demum Philippo II. Rege postulante in archiepiscopalem sedem sublimate est à Gregorio XIII. attributis illi suffraganeis duobus, Pampeleonensi & Calegurritano. Sed acta Ecclesiæ hujus ad urbem missa addunt tertium, Palentinum. In hac diœcesi numerantur XIII. Ecclesiæ collegiatæ, in Metropolitana autem sunt XLIV. Canonicatus, præter Decanatum, ut Miræus refert. Pro Ovienſi legendum puto Oviedense, Ovetum, Oviedo, urbs Episcopalis Hispaniæ, sub Archiepiscopo Compostellano. Fuit aliàs urbs caput & regia regni Ovetani, quando post obitum Roderici Gothorum Regis ultimi christiani à Mauris expulsi & in Asturias coacti Principem Pelagium elegerunt, qui Ovetanum regnum instituit. Inscriptio autem hujus capituli ex regesto Innocentii XIII. *epist. 59.* restituenda est hoc modo: *Innocentius III. capituli Zamorensi & Legionensi Episcopis.*

*Burgi, urbs
Archiepi-
scopalis.*

*A jure Me-
tropolitano,
exempta.*

*A Gregorio
XIII. Ar-
chiepisco-
palis facta.*

*Ejus suffra-
ganei.*

*Oviedense
monasteriū.*

*Inscriptio
capituli
supplenda.*

CAP. IX.

Ad capitulum VII. de rest. in integr.

S U M-

CAP. X.

Ad Tit. XLII. de alien. jud. mut. causâ.

S U M M A R I A.

1. Restitutio ex capite alienationis iudicii mutandi causâ facta.	5. Tervana.
2. Cap. ult.	6. Scabini, quales iudices.
3. Decanus Furnensis. Abbatia Furnensis quando fundata.	7. Feynieri, Feimerii, Sciti.
4. Morinensis Episcopus.	8. Lambecii laus.
	9. Scepentoms-Recht / Aes-
doms-Recht.
	10. Hypræ.

Quoties lis in potentiolem transfertur, quod fit si alienatio & ut loquitur capitulum 1. hic. commutatio fit possessionis, ex capite quo majus negotium quis facessat adversario, restitutionis alienationis hujus species prodita est. Intelligitur autem alienatio illa tantum, quæ fit inter vivos, quoties possessio alienatur in ejus fraudem, qui controversiam facturus erat, ut notat Cujacius in l. 4. §. facta. Padius & §. ult. ff. h. t.

In cap. ultimo rescribit Gregorius IX. Abbati S. Nicolai & Decano Furnensi. Ita enim legi oportet, Morinensis dioceseos. Abbatia Furnensis fundata est à Theoderico Rufo, Fopoldi filio anno 1120. approbante Carolo bono Flandriæ Comite. Donatio nis instrumentum exhibet Miræus inter donationes Belgicas. Johannes Episcopus Morinensis possessiones ejus Abbatia confirmat eodem anno. Calixtus II. Pontifex eas in tutelam suscepit anno 1124. Milo Morinensis Episcopus immunitatis concedit privilegium anno 1135. Morinensis Episcopus olim erat sub Archiepiscopo Rhemensis. Morini, populi Gallia Belgica, in eo tractu ubi nunc pars occidentalis Flandriæ, inter Legiam fluvium, & oceanum Germanicum, inque Picardia & Artesia confinio. Caput erat Tervana à Carolo V. excisa. Vide Eclog. 3. cap. 8. & Eclog. 4. c. 3. Successit in Episcopatu Audomarum, Bononia & Ipræ, & sic ex uno tres Episcopatus orti.

Ait textus: Ex parte Scabinorum Hipretis. Scabini erant Scabini, Judices tempore Francor. ex ordine plebis, quorum eligendorum quales ju-

Feynieri,
Feimerii,
Sciti.

Scepen:
Recht/
Aesdoms:
Recht.
Hypra.

Jus Legati regii habebant. Vox merè Franco-Germanica. Glossæ: *Scepeno*, Judex. *Freber. de secret. Westph. Judiciis. Griphander de Weichbild. Saxon. c. 64. n. 4. Johannes Trithemius de Grammaticâ Theotisca Imp. Caroli M. ab Otfrido absolutâ*, ita: Hodie Scabinos, vulgò Feynieros, Latine autem Scitos appellamus, qui notis utuntur occultis, quibus se mutuo Scitos intelligant, judicium in reos, quod Carolus dedit, usque in hodiernum diem per successionem electionis facientes. Profert hunc Trithemii locum vir profundæ & inexhaustæ eruditionis P. Lambecius, Bibliothecarius Cæsarius *lib. 2. biblioth. August. Vindobon. c. 5. pag. m. 465*. Est vetus Hollandiæ jus, quod Scabinicum dicitur, vulgò *Schepens-Recht* cui opponitur jus Asingicum, vulgò: *Aesdoms-Recht* / *Lambert. Goris advers. tract. 2. c. 4. n. 1.*

Ait textus: Scabinor. Hipretis. Hypræ, Yperen urbs Episcopalis Flandriæ sub Archiepiscopo Machliniensi.

C A P. XI.

Ad capitulum IV. x. de Arbitris.

S U M M A R I A.

1. Hypothesis cap.
2. Hospitalarii Senonenses.
3. Usuarium nemoris.
4. Fagetum.
5. Alionara Regina Francia.

Hypothesis
cap.

Cum Abbas & Conventus de Scardunâ, Cisterciensis ordinis ex unâ parte, & Hospitalarii, super usufructu cujusdam nemoris, compromississent in Reginam Francorum, Regina ex consilio quorundam Episcoporum sententiam defini-

Hospitalarii nitivam pronunciavit. Sed Hospitalarii ei non parebant. Pro

Senonenses. Conventu de Scardunâ in III. compilatione legitur, de Escad. Ibi

Usuarium nemoris. & Hospitalarii designantur, nempe, de Ceresensis, Senonensis dioceseos. Per *Usuarium* innuitur servitus usus in nemore, consistens in jure cædendi ligna, & pascendi pecora in alieno fundo, ut tradunt Hostiensis & Panormitanus. In III. Compilatione additur: Nemoris Inochia, quod dicitur Fagetum & territorio Vall. mortui. Regina Francorum ibidem vocatur carissima in Christo filia, Alienora. Fuit Ludovici junioris uxor. Hospitalarii ad-

Fagetum.

Alionara
Regina
Francia.

ibant

ibant Pontificem, qui rescribit Cancellario & Magistro Lothario Canonico Parisiensi, ut sub pœnâ compromisso statuta Hospitalariis iubeant arbitrio parere.

CAP. XII.

Ad Capit. V. de Arbitris.

S U M M A R I A.

1. *Abbatia Pigaviensis vel Pegaviensis.*
2. *Wipertus Comes in Groizch.*
3. *Monasterium Pegaviense exemptum.*
4. *Privilegium exemptionis.*
5. *Quâ de re lis inter Episcopum Merseburg. & Abbatem Pegav.*

HÆc decretalis directâ est ad Abbatem & conventum de Pigavia, ut expressit loci nomen Raymundus. In collectione III. legitur de Pigamia, alibi Pisania. In MSCto Salano, Pygavia. Rectè. Ita enim vocatur oppidum, quod tertio lapide à Lipsiâ distat & alluitur Elstrâ, vel Elistrâ fluvio. In chronico Monasterii hujus oppidi scribitur, *Bigaugia, Pigaugia, itemq; Pigavia, Begaviâ, ut Langius in chronico Citizenfi p. 784. effert*; denique Pegavia, vetus patrimonium Wiperti Comitis Groicensis, & Marchionis Lusatiae, in qua adhuc hodie hujus sui fundatoris, Wigberti vel Wiperti Comitis ossa visuntur. Historiam hujus Wiperti magnâ diligentia congregavit Henr. Bangertus ad Helmoldi *chronicon Slavorum, lib. 1. à pag. 101.* Scribit itaque Innocentius III. Abbati & conventui Monasterii S. Jacobi Pegaviensi, quibus lis erat cum Episcopo Mersburgensi super libertate monasterii Bigaugiensis seu Pegaviensis. Pertinet ad hanc eandem litem & cap. ult. *Infra de probat.* Lis inde erat: Wipertus anno MCVI. de consilio Abbatis Pegaviensis misit Romam, supplicans, ut locus Pegaw per Papam eximeretur à potestate cujuslibet alterius, obtinuitque privilegium à Paschali II. Pontifice: Cujus excerptum habetur apud epitomatores chronici Latini, quem Dn. Maderus antiquitatum indagator laudatissimus exhibet, id ita habet: *Pascalis Episcopus, servus servorum Dei, fidelibus per Saxoniam Sal. & Apost. bened.*

Desiderium &c. Wicpertus siquidem, Saxonica gentis illustris Comes in Merseburgensi parochiâ, in loco prædii sui, quod Bigauvia dicitur monasterium &c. quod obtulit S. Petro &c. Apostolica sedis juri in perpetuum mancipavit: Advocatiam tamen monasterii ipse habiturus excepit. Integrum hoc privilegium habet editio Latina plenior, à Reineccio procurata.

*Quâ de re
lis inter
Episcop.
Merseburg.
& Abbatem
Pegav.*

Cum itaque Episcopi Merseburgenses non desinerent Abbatem suæ potestati vindicare, compromissum fuit in arbitrium Archiepiscopi Magdeburgensis, qui re cognitâ sententiam promulgavit, à quâ cum appellatum esset ad Pontificem, Pontifex sententiam confirmavit, exceptis capitulis, quæ spectabant ad libertatem ipsius monasterii & duarum capellarum ejusdem. Rationem, cur in hisce capitulis pro Abbate pronunciaret, reddit Innocentius, quod etsi sponte voluerit Abbas, tamen de jure non licuerit sine licentiâ Romani Pontificis renunciare exemptioni. Duravit tamen lis ista etiam posthac, usque ad Pontificatum Honorii III. ut habetur in chronico Montis-Sereni, à Madero edito. Nimirum semper malè habuit Episcopos, quod Abbates aliqui suâ potestate eximantur. Vocabant eos ideo Acephalos, ut videre est ex Goffrido Vindocinensi *lib. 2. Epist. 27.* Et apud Ivonem *parte 6. de clericis, qui nulli parent Episcopo*, ubi: Tales acephalos, id est, sine capite prisce Ecclesiæ consuetudine vocari ait.

Quod nomen tamen immerito eis exprobratur, qui sedis apostolicæ privilegio nituntur. *Vide Sirmondum ad G. Vindocin. p. 39.*

I N D E X